

Bózsing Márk
halászati szakügyintéző

Baranya Megyei Kormányhivatal
Pécsi Járási Hivatal
Agrárügyi Főosztály
Földművelésügyi Osztály

Pécs
Lázár Vilmos út 12.
7633

**Tárgy: szakértői vélemény tilalmi
idő alóli felmentéshez**

Tisztelt Szakügyintéző Úr!

A 2013. évi CII. törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről 16 § (1) és a 46 § (1), illetve a vidékfejlesztési miniszter 133/2013. (XII. 29.) VM rendelete a halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról 10 § (1) bekezdései alapján a Pest József Horgász Egyesület fajlagos fogási tilalmi idő alól felmentést kért a halászati hasznosításában lévő Belső Bédai-holtág halgazdálkodási vízterületen 5 évre a ponty (*Cyprinus carpio* L.) halfaj esetében. Az engedély kiadásához szakértői vélemény szükséges, melyet a következőkben adok meg:

Jelen esetben a 2013. évi CII. törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről 16. § (1) alapján jelen esetben a halgazdálkodási hatóság a halgazdálkodásra jogosult kérelmére adhat a tilalmi idő alól a halgazdálkodási vízterületre felmentést.

Ennek indoka a ponty esetében a CII. törvény szerint a 16 § (5) bekezdés a) és b) pontjai, mivel ez a halfaj hazánkban nem minősülnek közösségi jelentőségű fogható halfajnak, azonban az a) pontnak megfelelően az adott vízterületen csak elhanyagolható mértékben szaporodik, állománya csak és kizárólag mesterséges telepítésekkel tartható fenn.

A vidékfejlesztési miniszter 133/2013. (XII. 29.) VM rendelete a halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról 10. § (3) alapján fajlagos tilalmi idő korlátozás alól felmentést a kormányhivatal földművelésügyi igazgatósága a területegységre nagyobb mennyiségben rendszeresen telepített halfajokra vonatkozóan akkor engedélyezhet, ha a halgazdálkodásra jogosult a halgazdálkodási tervben foglalt előírásoknak maradéktalanul eleget tesz. Az egyesület az említett halfaj esetében ennek a kritériumnak megfelel, mivel 2018-ban is

12.322 kg pontyot (két- és háromnyaras) juttatott ki a területre és hasonló mennyiség telepítését tervezi 2019-ben is, ami több mint ami a halgazdálkodási tervében szerepel.

Az elmúlt években egyértelműen bebizonyosodott, hogy a területen számottevő szaporulatra a halfaj esetében csak akkor lehet számítani, ha a holtághoz vízszintje és vízminősége az ívási időszakban és azt követően tartósan kedvező marad. Ezt befolyásolni jelenleg mesterséges módszerekkel nem lehet, az minden esetben a dunai árhullámok nagyságától és levonulásának idejétől függ. Egy kedvező vízállású év 2010-ben egyértelműen megmutatta, hogy tartósan vízborításos években és kedvező időjárási, valamint vízminőségi paraméterek esetén olyan mennyiségben képződhet utódállomány (és nem csak a ponty esetében), amely az árhullám levonulása és a víz holt-mederbe történő visszahúzódása után a holtágot akár túlnépesítetté is teheti. Ilyen esetekben a szaporodó-, ívóhelyek és ivadék bölcsők a horgászok számára megközelíthetetlenek, így a reprodukció folyamata zavartalanul mehet végbe. Sajnos az elmúlt években ilyen kedvező vízjárású év nem volt, így a holtág ponty állományát minden egyes évben csak mesterséges telepítésekkel lehetett pótolni.

A fogási adatok azt is igazolják, hogy az árhullám elmaradása esetén kimutatható mennyiségű utódállomány nem képződik a területen, mivel az utóbbi években egynyaras pontyok jelenlétét egyetlen évben sem sikerült észlelni.

A holtág esetében az árhullám elmaradásakor annak vízminősége sem megfelelő a pontyok szaporodásához, mivel ilyenkor a víz általában algavirágzással terhelt, és ilyen esetekben természetesen a víz alacsony oldott oxigéntartalma sem kedvez a szaporodásnak.

A hazai tógazdasági gyakorlatban alkalmazott termelési és takarmányozási technológia elsősorban a nemesített ponty változatok vagy tájfajták és hibridek termelését szolgálja. Ennek megfelelően telepítésre is ezek az állományok kerülnek, mivel őshonos vadformák termelésével két horgászszövetség kivételével senki nem foglalkozik. A szövetségek is csak annyit állítanak elő ezekből a vadformákból, amennyi saját kihelyezésükhöz szükséges. A tógazdasági haltermelők, addig ameddig a piac nem fizeti meg a vadformák során előálló 20-25 %-os termelési költség többletet (lassú növekedés, gyenge takarmányhasznosítás és jelentős mértékű szétnövés) nem foglalkoznak a vadformák termelésével még akkor sem, ha a horgászegyesületek vagy szövetségek részére kötelező jelleggel előírják ezek telepítését. Ennek megfelelően a Dunai vadponty beszerzésére jelenleg nincs lehetőség, így a holtágot minden esetben kénytelen vásárolt tógazdasági nemes pontyokkal telepíteni az egyesület, annak érdekében, hogy a halgazdálkodási tervben foglaltaknak maradéktalanul eleget tudjon tenni. A nemes pontyok genetikai háttere jelentős mértékben eltér az őshonos vadformák által hordozott génállománytól. A nemes formák majdnem minden esetben, kisebb-nagyobb mértékben, beltenyésztettek és egyáltalán nem biztos, hogy például a pikkelyezettségre nézve homozigóta pikkelyes gentípussal rendelkeznek. Ez azonban csak akkor derül ki, amikor összeívásuk után az F₁ generációban tükrös, oldalsoros és

teljesen pikkelytelen vagy bőrponty egyedek is megjelennek. A telepített nemes pontyok összeívása a vadformákkal minden tekintetben azok ősi génállományának hígulását (vagy inkább beszűkülését) idézi elő, így a génmegőrzés szempontjából a nemesformák (amelyek a terület pontyállományának 80-90 %-át alkotják) esetében a tilalmi idő betartása és a zavartalan ívás biztosítása inkább károsnak, mint hasznosnak tekinthető.

A rendszeresen megküldött törpeharcsa szelektálási eredmények is igazolják, hogy a holtág jelentős mértékben terhelt ezzel a halfajjal, így az esetleges ívásból származó utódállományok felnövéseinek kicsi az esélye, a holtág ponty állománya ezért is csak mesterséges telepítésekkel tartható fenn. A törpeharcsa populáció gyérítése folyamatos és eredményes ugyan, de csak lassú előrehaladást eredményez a folyamatos pótlódás, szaporodás következtében.

A 133/2013. (XII. 29.) VM rendelet 10. § (5) alapján nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen a ponty faj esetében a fajlagos tilalmi idő alóli felmentést 5 éves időtartamra a halgazdálkodásra jogosult kérelmére engedélyezi a kormányhivatal földművelésügyi igazgatósága, ha a ponty rendszeres telepítése a halgazdálkodási terv szerint eléri vagy meghaladja a 100 kg/ha/év mennyiséget. A 2018-ban kihelyezett mennyiség (12.322 kg) és a holtág területe (32,8 ha) alapján meghaladja a 100 kg/ha fajlagos értéket.

Mohács, 2019. január 16.

Dr. Gorda Sándor

AM szakértő

33932/1/2007

okleveles halászati szakmérnök